

Turun lukutaitostrategia 2030

1.1.– 31.12.2024

Lasten ja nuorten lukutaidon tukeminen kotona

Tarumaija Aalto, projektipäällikkö

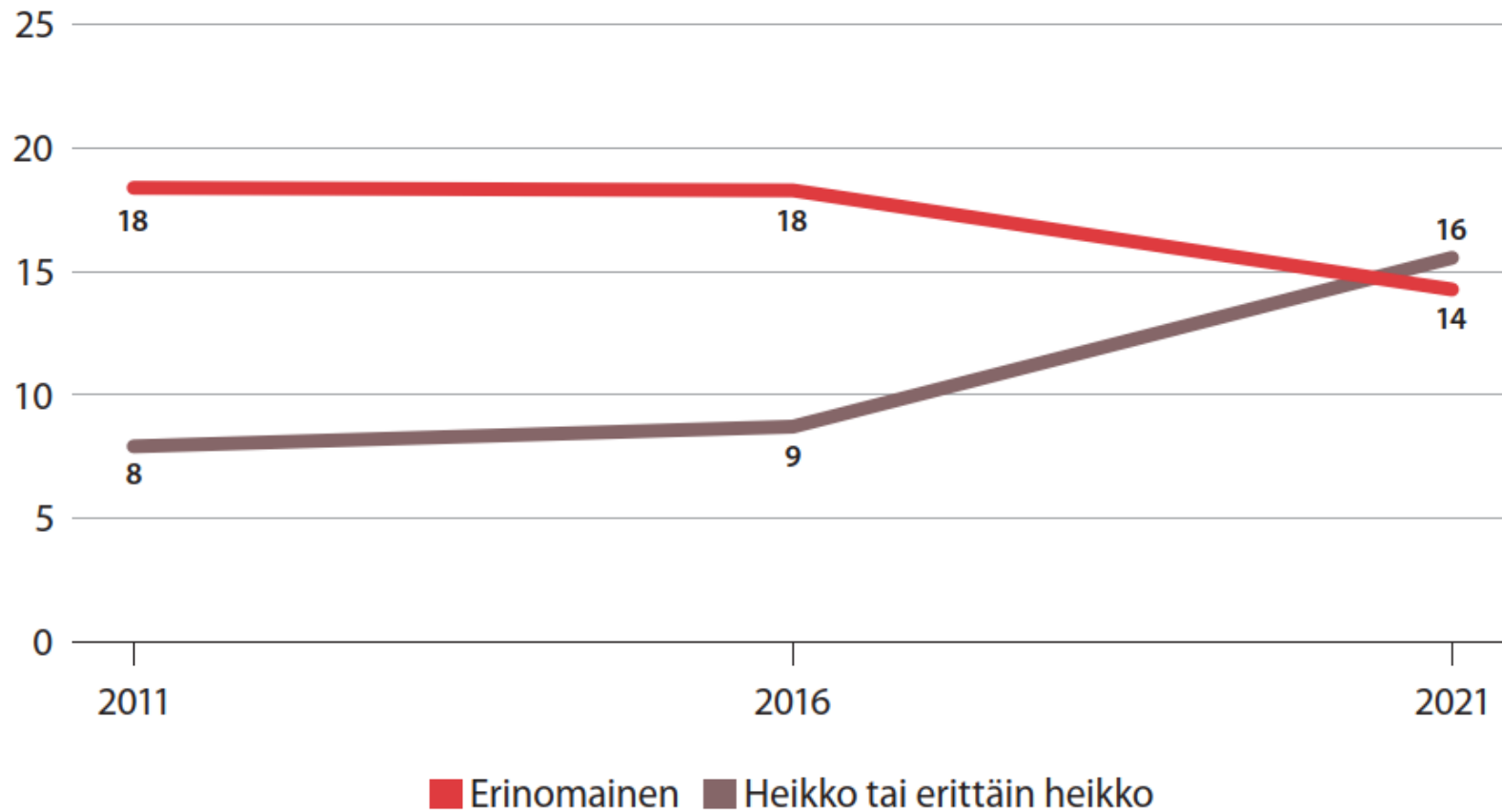
tarumaija.aalto@turku.fi

Suomalaisten koululaisten lukutaito

- Lukutaito koostuu monista osa-alueista: monilukutaito, lukeminen, kirjoittaminen, tuottaminen, tulkitseminen
- 4-luokkalaisista tyydyttävän lukutaidon tason alapuolelle jäi 16 %. (PIRLS 2021)
 - 4% oppilaista ei yltänyt alimmalle suoritustasolle, osuus on kaksinkertaistunut viidessä vuodessa
- 9-luokkalaisista 21,4% on niin huono lukutaito, etteivät he pärjää arjessa (2018 luku oli 14%) (PISA 2023)
 - Taustasyitä: huoltajien koulutus, sosioekonominen tausta, harrastukset, äidinkieli
- Pojilla heikompi lukutaito kuin tytöillä

Erinomaisten ja heikkojen lukijoiden suhde muuttumassa (PIRLS 2021)

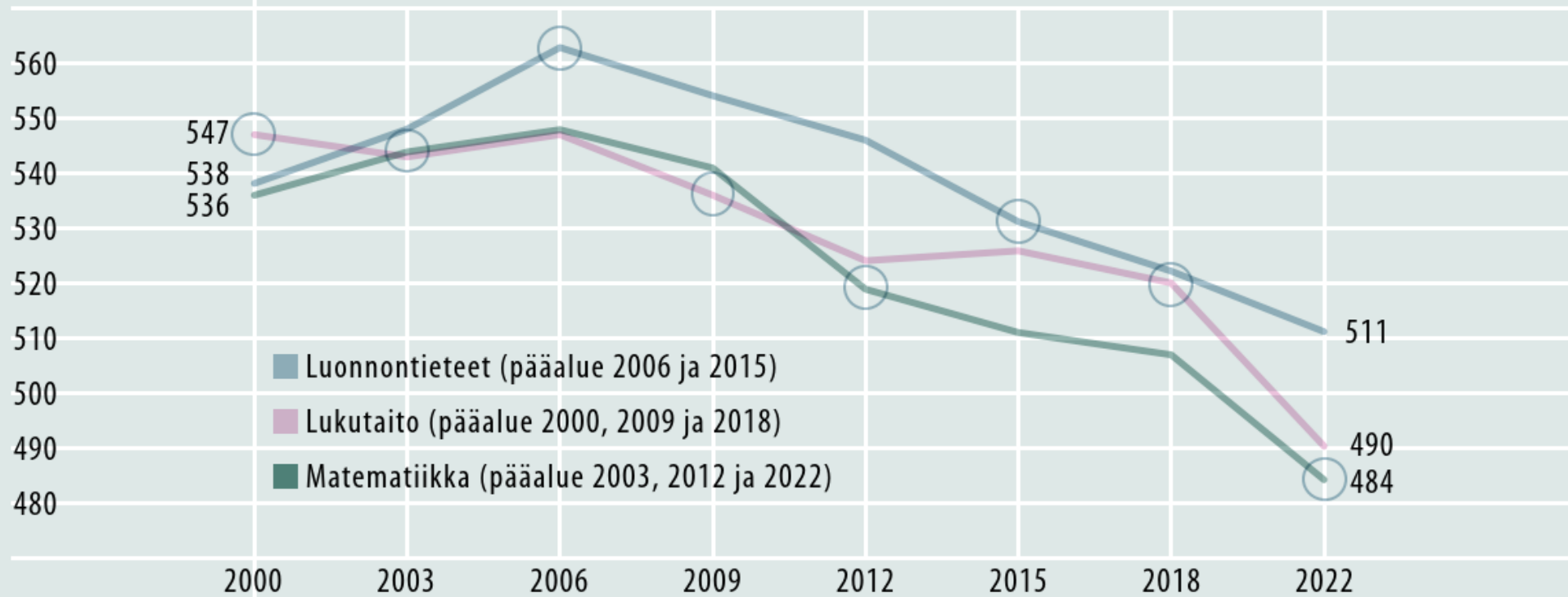
Suomalaisten koululaisten lukutaito

- Lukutaito koostuu monista osa-alueista: monilukutaito, lukeminen, kirjoittaminen, tuottaminen, tulkitseminen
- 4-luokkalaisista tyydyttävän lukutaidon tason alapuolelle jäi 16 %. (PIRLS 2021)
 - 4% oppilaista ei yltänyt alimmalle suoritustasolle, osuus on kaksinkertaistunut viidessä vuodessa
- 9-luokkalaisista 21,4% on niin huono lukutaito, etteivät he pärjää arjessa (2018 luku oli 14%) (PISA 2023)
 - Taustasyitä: huoltajien koulutus, sosioekonominen tausta, harrastukset, äidinkieli
- Pojilla heikompi lukutaito kuin tytöillä

Lukutaidon kehitys PISA:ssa

Kuvio 8.2 Keskiarvot Suomessa vuosina 2000–2022

Paljon lukeva
teini-ikäinen
osaa jopa

70 000 sanaa

Teini-ikäinen, joka

ei lue,

osaa vain

15 000 sanaa

Paljon lukeva
teini-ikäinen osaa
55 000 sanaa
enemmän
kuin teini, joka ei lue!

Heikon lukutaidon vaikutukset yksilölle ja yhteiskunnalle

- Millainen tulevaisuus yksilöllä on, jos lukutaito jää heikoksi?
 - Koulutus, työnhaku, sosiaalituot, syrjäytyminen, rinnakkaisyhteiskunta
 - Jopa 70% vangeista ei osaa lukea kunnolla
- Lukutaito on demokratian ja yhteiskuntarauhan edellytys, modernin yhteiskunnan perusta
- Lukutaito ja koulutus korostuu nykypäivän työtehtävissä ja tulevaisuudessa yhä enemmän
- Suomessa käytetään rahaa joka vuosi n.3,7mrd euroa, kun yritetään paikata heikosta lukutaidosta johtuvia ongelmia

Hyvä lukutaito antaa lapselle

- Keskittymiskyvyn.
- Monipuolisen sanavaraston, mielikuvituksen taitoa ja paremmat sosiaaliset taidot.
- Keinoja ja välineitä sanoittaa omia tunteitaan.
- Itsetuntemusta sekä itseluottamusta. Mahdollisuuden pärjätä hyvin peruskoulussa kaikissa oppiaineissa sekä jatko-opinnoissa.
- Mahdollisuuden haaveilla tulevaisuuden menestyksestä ja toteuttaa haaveensa sekä osallistua aktiivisesti yhteiskuntaan.

Kodin merkitys, lukevan aikuisen malli

- Vanhempien merkitys lapsen lukutaidolle on tutkimusten mukaan suuri.
- Vanhemman olisi hyvä lukea myös itse, koska se kannustaa lasta lukemaan.
 - Entistä useampi suomalaisvanhempi ei itse pidä lukemisesta.
 - Etenkin poikien lukutottumusten muodostumisessa esikuvat ovat tärkeitä. Isän lukeminen vahvistaa poikien lukuintoa.
 - Myös muut läheiset voivat tarjota lukevan aikuisen roolimallin. Esim. isovanhemmat ja kummit voivat tehdä lukemisesta yhteisen harrastuksen lapsen kanssa.
- Vanhemmilta saatu tuki ja kannustus näkyvät suoraan lapsen osaamisessa.
- Kotona olevien kirjojen määrä määrittää lapsen lukutaidon taso. Kirjastosta voi lainata kirjoja ilmaiseksi.

Kokeilkaa vaikkapa näitä vinkkejä

- Keskustele aktiivisesti lapsen kanssa erilaisista asioista.
- Huolehdi, että kotona on kirjoja luettavana ja näytät lapselle lukevan aikuisen mallia. Käykää säännöllisesti yhdessä kirjastossa.
- Koko perhe lukee yhdessä joka päivä 10-30 minuuttia ennen nukkumaanmenoa.
 - Kasvatetaan aikaa vähitellen ja tehdään hetkestä mukava vaikka keksitarjoilulla ja kynttilänvalolla.
- Välillä voi kuunnella myös äänikirjaa.
- Osallistukaa lukupiiriin tai lukuhaasteisiin – lukeminen yhdessä muiden kanssa voi olla hausempaa kuin yksin lukeminen
- Lukuläksy koulusta on samanlainen kuin muutkin läksyt – se on tehtävä.

Lue lapselle ääneen

- Ääneen lukeminen on rakkauden teko - aikuinen antaa omaa aikaansa lapselle
- Ääneen lukeminen on kiva tapa viettää aikaa yhdessä, vaikka lapsi osaisi jo lukea.
- Lapsi, jolle luetaan säännöllisesti, on tutkimusten mukaan oikeudenmukaisempi ja pärjää paremmin porukassa.
- Yhdessä luettaessa lapsi oppii maailmasta ja tarinoista, tutustuu tunteisiin ja oppii uusia sanoja.
- Vanhemmalta voi lukiessa kysyä vaikeita asioita, joita ei ymmärrä.
- Erityisesti pienet lapset ja pojat hyötyvät siitä, jos vanhemmat lukevat heille ääneen.
- Lapsen kanssa voi myös lukea vuorotellen tai lapsi voi lukea vanhemmalle tarinaa.

Lukutaitoa voi kehittää monin eri tavoin

- Lapsi voi etsiä tietoa kiinnostavasta asiasta esimerkiksi netistä.
 - perheen yhteisestä keskustelunaiheesta: vaikkapa mikä on maailman suurin käärme.
 - Aikuinen voi pyytää tutkimaan sääennustetta, ruokareseptiä, linja-auto-aikatauluja yms.
- Monet harrastukset, pelit ja leikit kehittävät lukemisen taitoja.
- Laulujen sanoja kirjoittamalla, lukemalla, esittämällä tai kuuntelemalla voi harjoitella lukutaitoa.
- Lapsi voi kirjoittaa ostoslistan aikuisen sanelemana ja näin huomata, että hänen taidoistaan on hyötyä koko perheelle.

Mitä kirjoja?

- [Lukemo](#) löytyy uusimmat lasten- ja nuortenkirjat, kirjavinkkejä yms.
- [Etusivu - Lukufiilis – Lukufiilis](#) kirja-arvioita nuortenkirjoista, podcast yms.
- [Lastenkirjahylly](#) lastenkirjablogi
- [Lastenkirjasto blogi](#)
- [Monikielinen kirjasto – Flerspråkiga biblioteket – Multilingual Library | Kirjastot.fi](#)
monikielistä kirjallisuutta
- TikTok: Tarinannuppuja, Kirja.fi, Akateeminen kirjakauppa, Otavankirjat
- Instagram: Lankisen lukupiiri (Kevin Lankinen), Lastenjanuortekirjat_wsoy
- #BookTok #KirjaTok #Bookstagram #Kirjagram #TBR (To be read) #Shelfie #Bookhaul
- Kiinnostavia lukuvinkkejä voi kysyä opettajilta, kavereilta tai kirjastosta tai kirjakaupasta.

Tietoa lukemisesta

- **Lukemisesta tietoa yleensä:**
- [Näin kerrot lukemisesta vanhemmalle - Lue Lapselle](#)
- [10 faktaa lukemisesta 2020 - Lukukeskus](#)
- [5 faktaa lasten ja nuorten lukemisesta – Lukukeskus](#)
- <https://sites.google.com/view/oppivavantaahankkeet/lukunen-lumoudu-lukemisesta/lue-mun-kanssa>
- [Etusivu – Lukukeskus](#)
- **Monikielisille perheille tukea:**
- [Tärkeitä tarinoita - Avointen oppimateriaalien kirjasto \(aoe.fi\)](#) mm. materiaali lukemisen tärkeydestä vanhemmille 15 kielellä
- [Ekapeli Maahanmuuttaja — LukiMat](#)
- [Varhain oppiva Vantaa - Monikielistä materiaalia \(google.com\)](#)

Jos lukemisessa on haasteita

- [Varsinais-Suomen Dysleksia ry | Erilaisten oppijoiden liiton ry jäsen \(vsdysleksia.net\)](http://vsdysleksia.net)
- [Erilaisten oppijoiden liitto ry - valtakunnallinen järjestö \(eoliitto.fi\)](http://eoliitto.fi)
- [Turun seudun autismi- ja ADHD-yhdistys Aisti ry \(aistiyhdistys.fi\)](http://aistiyhdistys.fi)
- [Celia - Saavutettavasti kanssasi](#)
- [Turku kehittää aikuisten oppimisen tukea – Erilaisten oppijoiden liitto ry \(eoliitto.fi\)](http://eoliitto.fi)
- [Omisopas_Opas lukivaikeudesta lasten vanhemmille.indd \(nmi.fi\)](http://nmi.fi)

Kiitos!